

ВАЛАНЦЁРСКАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ ЯК ФАКТАР ФАРМІРАВАННЯ САЦЫЯЛЬнай АДКАЗНАСЦІ СТУДЭНЦКАй МОЛАДЗІ

*С.А. Матораў, Н.С. Сямёнава
Віцебск, ВДУ імя П.М. Машэрава*

Валанцёрская дзейнасць уяўляе сабой форму сацыяльнага служэння, якая здзяйсняецца па свабодным волевыяўленні моладзі і накіравана на бескарыслівае аказанне грамадска значных паслуг, звязаных з вырашэннем сацыяльных праблем.

Мэта працы – аналіз і вызначэнне фактараў, што абумоўліваюць павышэнне эфектыўнасці валанцёрскай дзейнасці студэнцкай моладзі ў якасці аднаго з ключавых аспектаў працэсу яе сацыялізацыі.

Матэрыял і метады. Для дасягнення акрэсленай мэты былі выкарыстаны наступныя метады даследавання: параўнальна-супастаўляльны, асэнсавання, абагульнення, сістэматызацыі вынікаў.

Вынікі і іх абмеркаванне. Валанцёрскі рух прадстаўляе сабой феномен праяўлення сацыяльнай актыўнасці і адказнасці студэнцкай моладзі, а таксама з’яўляецца неад’емнай якасцю развітога, сучаснага чалавека і грамадзяніна. Развіццю формаў валанцёрскай дзейнасці неабходна надаваць увагу не толькі як магчымасці спрыяць развіццю грамадства на альтруістычнай падставе з боку асобы, але і ў якасці механізму, здольнаму развіць самога ўдзельніка дадзенага віду дзейнасці, сфарміраваць у яго актыўную жыццёвую пазіцыю і высокі ўзровень сацыяльнай адказнасці.

Удзел студэнцкай моладзі ў валанцёрскай дзейнасці садзейнічае:

- рэалізацыі яе асобаснага патэнцыялу, патрэбнасці ў самавыяўленні;
- рэалізацыі патрэбнасці ў грамадскім прызнанні, самасцвярджэнні;
- развіццю ўніверсальных кампетэнцый (камунікатыўных здольнасцяў, лідэрскіх навыкаў, адказнасці, ініцыятыўнасці і інш.);
- прафесійнаму арыентаванню і развіццю прафесійных здольнасцей па канкрэтнай спецыяльнасці;
- змястоўнаму і канструктыўнаму нападзенню вольнага часу асобы;
- інтэграцыі ў сацыяльныя групы, умацаванню сацыяльных сувязей;
- фарміраванню сацыякультурнай ідэнтыфікацыі і грамадзянскай пазіцыі асобы;
- забеспячэнню сацыяльна значнага часовага фармату яе занятасці.

Напрамкамі валанцёрскай дзейнасці студэнцкай моладзі могуць з’яўляцца:

- аказанне сацыяльнай дапамогі састарэлым людзям, інвалідам, выхаванцам дзіцячых дамоў і інш.; псіхалага-педагагічная і юрыдычная падтрымка сацыяльна неабароненых груп насельніцтва на базе студэнцкіх псіхалага-педагагічных і юрыдычных службаў, якія дзейнічаюць у вышэйшых навучальных установах;

- педагагічнае суправаджэнне дзяцей і падлеткаў, арганізацыя іх вольнага часу;
- удзел у арганізацыі і правядзенні добраахвотніцкіх праектаў і акцый, якія рэалізуюцца на мясцовым, рэгіянальным, агульнадзяржаўным і міжнародным узроўнях, у прыватнасці, творчых, навукова-даследчых, экалагічных, краянаўчых, культурна-гістарычных, ваенна-патрыятычных, спартыўных, турыстычных, экскурсійных і інш.;

- аказанне працоўнай дапамогі ў рамках працоўных лагераў і атрадаў.

Разглядаючы валанцёрскую дзейнасць як праяўленне сацыяльнай адказнасці, можна меркаваць, што дадзеная дзейнасць дазваляе яе ўдзельнікам паспяхова інтэгравацца ў складзе грамадства, і адначасова з’яўляецца пазітыўным фактарам для самога грамадства, якое паскарае тэмпы свайго развіцця ў сацыяльным плане дзякуючы валанцёрскай дзейнасці.

Валанцёрская дзейнасць як механізм фарміравання сацыяльнай кампетэнтнасці асабліва актуальная для моладзі. Моладзь – пакаленне людзей, якія праходзяць стадыю сацыялізацыі, засвойваюць, а ў больш сталым узросце ўжо засвоілі адукацыйныя, прафесійныя, культурныя і іншыя сацыяльныя функцыі. Для моладзі ўласцівыя пэўныя спецыфічныя характарыстыкі:

- па-першае, як і любая іншая сацыяльная група, моладзь мае ўласныя мэты і інтарэсы, якія не заўсёды поўнаасцю адпавядаюць мэтам і інтарэсам ўсяго грамадства;

- па-другое, па аб’ектыўных прычынах моладзь адрозніваецца не-сфарміраванасцю каштоўнасных, духоўна-маральных арыенціраў і недахопам жыццёвага вопыту, што павялічвае верагоднасць памылковага выбару пры прыняцці рашэнняў;

• па-трэцяе, моладзь, з аднаго боку, самая мабільная сацыяльная група, якая праяўляе эканамічную ініцыятыву, з другога боку, ёй уласціва няпоўнае ўключэнне ў існуючыя сацыяльна-эканамічныя і палітычныя адносіны;

• па-чацвёртае, моладзь – гэта сацыяльны пласт грамадства, які, з аднаго боку, з’яўляецца крыніцай сацыяльна-эканамічнага і духоўнага развіцця дзяржавы, а з другога – крыніцай папаўнення колькасці людзей, якія паддаюцца розным формам дэвіянтных паводзін.

Валанцёрская дзейнасць, як сур’ёзны пазітыўны вопыт і як механізм фарміравання сацыяльнай кампетэнтнасці, выконвае наступныя функцыі ў адносінах да моладзі: *па-першае*, валанцёрская дзейнасць – гэта эфектыўны механізм сацыялізацыі; пляцоўка для назапашвання моладдзю сацыяльнага капіталу, неабходнага для будучага самаразвіцця. Яна спрыяе фарміраванню і паслядоўнаму развіццю прафесійных навыкаў і якасцяў, неабходных у будучай дзейнасці. Да такіх якасцяў можна аднесці працу ў камандзе, камунікатыўныя навыкі, здольнасць прымаць рашэнні і г.д.; *па-другое*, валанцёрская дзейнасць з’яўляецца сацыяльным ліфтам, які дазваляе найбольш актыўным яе ўдзельніцам дасягаць сур’ёзных вынікаў і пераводзіць валанцёрскую дзейнасць на ўзровень прафесійнай дзейнасці.

Заклучэнне. Рэзюмуючы ўсё вышэйсказанае, неабходна адзначыць той факт, што добраахвотніцкая дзейнасць з’яўляецца вельмі пазітыўным відам самарэалізацыі для сучасных людзей у цэлым і для моладзі ў прыватнасці, у ходзе яе рэалізацыі выконваецца як шэраг карысных функцый для грамадства, так і адбываецца працэс самаўдасканалення яго членаў.

ОСОБЕННОСТИ МЕТОДИКИ ОРГАНИЗАЦИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ БИОЛОГИИ И ХИМИИ НА ПРЕДМЕТНО-ИНТЕГРАТИВНОЙ ОСНОВЕ

*В.Н. Нарушевич
Витебск, ВГУ имени П.М. Машерова*

Университетские курсы методики обучения биологии и химии, как правило, слабо связаны между собой, что приводит к дублированию учебного материала, препятствует формированию у студентов единой системы методических понятий, не раскрывает возможности переноса и взаимного использования продуктивных методов и технологий предметного обучения. В связи с этим нами была разработана единая система методической подготовки учителя (преподавателя) биологии и химии на предметно-интегративной основе [1]. Разработанная нами модель такой системы реализуется посредством использования специально разработанной методики организации методической подготовки будущего учителя биологии и химии на предметно-интегративной основе.

Цель работы состоит в теоретическом обосновании, разработке структуры и содержания методики организации методической подготовки будущего учителя биологии и химии на предметно-интегративной основе.

Материал и методы. При разработке структуры и содержания методики организации методической подготовки будущего учителя биологии и химии на предметно-интегративной основе мы руководствовались образовательным стандартом и учебным планом специальности «Биология и химия», а также образовательным стандартом и учебной программой учебных предметов «Биология» и «Химия». В работе были использованы методы сравнительно-сопоставительного и системно-комплексного анализа нормативных документов, научной литературы, а также логические методы исследования.

Результаты и их обсуждение. Разработанная методика организации предметно-интегративной методической подготовки будущего учителя биологии и химии основана на идее содержательно-процессуальной интеграции курсов методик предметного обучения биологии и химии, исключающей дублирование учебного материала и обеспечивающей усиление целостности и практико-ориентированной направленности такой подготовки [2]. Методика основана на использовании:

– *принципов организации* предметно-интегративной методической подготовки студентов (мотивации учебной деятельности, взаимного дополнения и интегративности подготовки, моделирования профессиональной деятельности, вариативной проработки учебного материала и совершенствования профессиональной самостоятельности);